

PRIMA CLASSIS.

MEDICAMENTORUM IN SOLIDA ET
FLUIDA SIMUL OPERANTIUM.

Licet hæc Medicamenta in duas tantummodo Classes [uti mox vidimus] in genere dividi possint ; quoniam tamen superius, nimirum in PROLEGOMENIS, CAP. XIII. , eadem in quinque Classes distribuimus, (de quibus vero conferatur dictum CAPUT, pag. 132. & sequ.) hunc etiam ordinem hic loci sequemur.

Porro, quum ad primam Classem [juxta divisionem ibidem expositam] referenda sint omnia Medicamenta de quibus jam in I. & II. PARTE mentionem fecimus, quatenus scilicet actionibus combinatis agunt, ideo hæc impræsentiarum non repetemus. At vero, quoniam ad Classem hanc retulimus quoque Classem eorum quæ Secretiones peculiare promovent, idcirco ab ista nunc incipiemus: Sub hæc autem continentur imprimis Galactophora, & Spermatorpæa ; de quibus igitur jam agamus.

CAPUT

CAPUT PRIMUM.

De Galactopœis , sive Lac generantibus :

I. **L**ac (Græce Γάλα) est ipsa Chyli materies, in Ventriculo elaborata, in intestinis ulterius subacta, intra Venas Lacteas absorpta, per Ductum Thoracicum ad Venam Subclaviam deducta, & ibidem Sanguini commixta; hinc vero ad Cor dextrum, & mox ad Pulmones delata, ibique comminuta & accuratius Sanguini permixta; dein ad sinistrum Cordis Thalamum, & inde per Aortam ejusque ramos, distributa; quæ porro, quatuor aut quinque horis, aut longiori intervallo, post largiorem partum, Cruori e quacunque Vena, vel Arteria, detracto magna copia innatare deprehenditur, teste LOVVERO (a); atque tunc in omnibus cum Lacte convenit: post illud vero tempus, per continuatum in Corpore circulum, sensim mutatur in Sanguinem. Pars autem hujusce Chyli Lactescentis, a reliquo separata, devenit ad Mammæ, & ibidem proprio nomine *Lactis* insignitur; quod

K pro-

(a) *Traçtat. de Corde*, Cap. V. pag. m. 238.

proinde a reliquo Chylo diversum non est, licet aliquando, propter sitim a Nutrice toleratam, ramosius evadat.

2. Jam vere *Galactopœa* dicuntur ea Medicamenta, quæ Lac generant. Hoc autem a Sanguine (ut modo diximus) immediate secerni vel inde clare patet, quod si Nutrix, jejuno stomacho, aliquid Liquidi colorati vel odorati bibat, intra breve tempus Lac ejus eodem utcunque colore & odore inficientur (a) : si vero, per 12 horarum spatium, a cibo & potu

(a) Unde & Pharmacum Nutrici propinatum (præcipue vero si fortius fuerit) ad ipsius Mammæ statim advehi, atque Lac inficere, exemplis manifestum est, quin etiam constat, Infantem, si prorsus ac assumptum est à Nutrice Purgans, Uberibus admoveatur, suctionemque continuet, donec nihil suppetat materiæ, certo expurgatum iri, Nutrice salva : Quod quidem experientia nos docet, vel ipso jam assentiente HIPPOCRATE, (Libr. 6. Epidem. Sect. 5. vers. 51. Edis. LIND.) qui sic loquitur : Γυνή, ἢ ἑλάτριον ἢ σκύρον ἀγρίον, βιβασμένην καὶ πάλιν τὰ ἄκρα, ἢ. e. Mulier, Capra, Elævrium (illi malunt Elleborum hic intelligere) aut Cucumerem sylvestrem comedentes, Pueris Purgatio. Hujus vero sententiæ explanationem videris apud PROSP. MARTIANUM, præstantissimum HIPPOCRATIS Interpretem, (Commentar. p. 353. Rom.) qui porro alibi (nempe, Comment. in Lib. de Natura Pueri, pag.

su abstineat Nutrix, ejus Lac adeo serosum, sive urinosum, ob novi Chyli defectum, reddetur, ut infans illud plane averfat urus fit. Idem etiam in febris Nutricum accidit.

Hinc patet, quænam in nostro Corpore Lac producant; nimirum, (1) Quæcunque Chylum copiosum generant. Alimenta vero istud præstantia, sunt omnia quæ Chylo simillima se præbent: talia sunt, 1°. Lac recens & dulce; præsertim si Salis aut Sacchari pauxillo condiatur, quod quidem præstantissimam Chyli materiam suppeditat. Jam vero sæpe contigit, imprimis apud laute viventes, Matres (ob defectum Lactis, ortum a nimis frequenti Carnium usu) suos Infantes non potuisse lactare; utentes autem hoc præscripto, lætas redditas fuisse suorum Infantium nutrices.

20. Cremor Lactis recens & dulcis;

K 2 præ-

43.) hanc in rem optime appositam historiam narrat, de quadam muliere, cui tale quid contigit: „ Quum enim, assumptò medicamento purgante, statim porrexisset „ Puellæ anniculæ Mammam, hæc Infans „ adeo fortiter purgata fuit, ut de super purgatione lethali dubitaretur, ipsi tamen „ Matri ne semel quidem albus subducta est; „ signum evidens, medicamentum ad mammas suctionis vi statim raptum fuisse, &c. „

præsertim si Lac Nutricum nimis aquosum sit. 30. Ptisanæ omnes crassiores ex Hordeaceis, sive potius ex Avenaceis, cum Lacte coctis. 40. Panatellæ quælibet, sive ex Lacte, sive ex Vino, sive ex Cerevisia. 50. Oryzata cum Pistaciis, & similibus farinaceis; item Emulsionem ex iisdem. 60. Juscula Carnium non nimis crassa; quæ vero fere statim ad Mammam eunt. 70. Ova recentia, variis modis parata. 80. Cerevisiæ recentes, non diu fermentatæ, crassæ & dulces. Ab his autem omnibus brevi fecernitur Lac, quod post horæ † commode sumi potest ab Infante.

(2) Omnia, quæ Chylum generatum ad Mammam derivant: hæc autem sunt illa quæ Chylificationem promovent; ut 10. Stomachica, quæ augent Ventriculi robur, ita ut cum effectu sese contrahat ad liquidi expulsionem: hinc observandum est, an Nutrix depravato Stomacho laboret. 20. Splanchnica, quæ fluxum Bilis, Succi Pancreatici, & Intestinalis excitant. 30. Musculorum motus omnes; ut ambulatio, labores domestici, &c. Hæc omnia, Chylificationem promovendo, Lac copiosum ad Mammam derivant.

(3) Quæcunque Lactis excitant efflu-

XVII

xum seu *eductionem* e Mammis: etenim quo plus extrahitur, eo plus derivatur. Quædam autem dantur, quorum ope *Lac* per *eductionem* promoveri potest: talia sunt ea omnia quæ Vasorum Lactiferorum *resistentiam* minuunt; ut 1°. Cucurbitulæ; 2°. Fomenta emollientia; sæpius applicata; 3°. Frictiones; 4°. Suctiones. Quibus omnibus si Mulieres uterentur, hæc tenellis infantibus, Lacti propria suctione educendo imparibus, ex usu forent. Ita quoque Catuli recens nati Papillæ butyro illitæ, magno cum effectu, applicari possunt. Jam vero calidiora, quæ vulgo huc annumerantur, stimulando solum agunt, ideoq; ad supra dictam indicationem proprie referenda non sunt.

COROLL. Ex dictis autem patet, Nutrices illas quibus *laxa* est caro, aliis præcellere; quippe Chylum æque laudabilem generant, ac robustiores, & insuper uberiori copia reddunt.

CAPUT II.

De Spermatopœis.

S*permatopœa* sunt illa, quæ *Semen generant*. Jam vero ad *Semen* conficiendum triplex Liquidum requiritur; nempe, 1°. Liquidum Prostatarum, 2°. Vesicularum Seminalium, 3°. Testiculorum, quod autem solum prolificum est, ut constat ex Eunuchis: quapropter Medicamentum *Semen generans* est illud, quod hujus Liquidum in Testibus elaborationem promovet: talia vero sunt sequentia.

(1) Omnia quæ *Chylum* benignum, ac proinde *Lac & Sanguinem* augent; hinc etiam Animalia Lacte copiosissime utentia, salacissima sunt.

(2) Medicamenta quælibet *Relaxantia*, sive resistentiam in Testiculis tollentia: talia vero sunt Fetus, & Balnea calida; nec non omnia Oleosa, ut Oleum Rutæ, &c. atque ex his Preparata, forma balsami, vel cataplasmaticis, Scroto applicata. Specificæ vero laudantur pro Medicamentis *Spermatopœis*, varia Preparata ex Abrotano, Maro odorato, Aristolochia, Calamintha, Erysimò, Eryn-

Eryngio , Nasturtio aquatico , & hortensi , Dictamno , Levistico , Origano Cretico , Nepeta , Petroselino , Sabina , Serpyllo , Thymo . Hæc externe applicata Seminalem Humorem huc deducunt.

(3) Quæcunque Nervosum Liquidum valde stimulant , interne sumpta , atque priapismos producere solent : talia sunt , Allia , Cepæ , Porri ; nec non omnia quæ in secunda Classe numerantur ; item omnia Gummi aromatica , ut Myrrha , Aloe , Galbanum , Sagapenum , Bdellium , Gummi Ammoniacum , Elemi , Tacamahaca ; nec non Balsamum Peruvianum , Tolutanum , Copayba , (Canadense) , Balsamum e Mecha sive Opobalsamum ; ut & Alimenta opipara , quæ nimia copia assumpta , *satyriasin* producunt . Vis autem horum omnium *feminifica* patet inde , quod hominibus a Gonorrhœa convalescentibus propinata , nocturnas pollutiones eis excitent .

Ad hanc Classem quoque referendi sunt omnes Sales , (Nitro & Vitriolo exceptis) ut Borax , Alumem , Sal Marinus , Sales omnes Volatiles , & imprimis Oleosi ; omnes etiam Saponnes ; item Diuretica quælibet (Aqua sola excepta) ; simul & Animalium

K 4   Olea,

Olea, ut Castoreum; nec non Olea Aromatica Vegetabilium. Notandum est tamen, ista non proprie Semen generare, sed solummodo, Nervos stimulando, Seminis Secretionem promovere hinc igitur non danda sunt Senibus, utpote quibus Semen & Humor Nervosus deficiunt. Hisce tandem omnibus addi possunt Cogitationes Venereæ; unde nocturnæ pollutiones sæpe fiunt; &c.

(4) Specifica a Veteribus laudata: qualia sunt, Anethum, Fœniculum, Eruca, Ciceres, Satyrion; quæ omnia modo supra dicto operantur: Ita quoque Testes Animalium salacium, nimirum Hirci, Caballi, Galli Galinacei, ut & Passeris Cerebrum, a Veteribus commendantur; sed incerta sunt, & forte vana.

